

Formand Karen Bladts beretning ved Repræsentantskabsmødet i Business Center Bornholm, 20. april 2021

Året 2020 har været et udfordrende år for mange virksomheder på Bornholm. Nogle har været presset af tvungen nedlukning og mistet sæson. Mange har skullet forholde sig til udeblivende ordrer, hjemsendelser, lønkomensation, mistet omsætning og i værste fald fyringer.

De fleste af os ser derfor frem til, at vi som verden, land og øsamfund kan tage de første skridt ud af Coronaens skygge og igen få fokus på at skabe vækst og arbejdspladser via udvikling af vores virksomheder.

I denne beretning ser jeg på, hvordan året 2020 er forløbet, men jeg ser også fremad og fortæller om de projekter og udviklingsmuligheder, der skal løfte de bornholmske virksomheder videre i 2021.

Først lidt om 2020:

Jeg har orienteret mig hos de store, bornholmske brancher, og her er deres opsummering på det forgangne år – et år vi aldrig glemmer:

Detailbranchen har haft et hårdt år med stor usikkerhed pga. nedlukninger uden slutdato. Dette har kostet mange hovedbrud. Rutinerede erhvervsfolk, der er vant til at have 50 bolde i luften, har pludselig stået i en hverdag uden vante handlemuligheder og håndtag at justere på. Det har ramt hårdt.

Lyspunkter er der heldigvis også, idet nedlukningen har vist godt sammenhold de erhvervsdrivende imellem, fokus på at hjælpe hinanden og stor opfindsomhed i at kunne nå kunderne på nye måder uden om de fysiske butikker. Især butikker, der i forvejen har haft en stærk, digital identitet, har klaret sig godt i perioden.

Ydermere har man også mærket og varmet sig ved den solide, lokale opbakning fra bornholmerne.

Også i hotel- og restaurationsbranchen har det været et hårdt år præget af uvished og nedlukning. Tidligt i marts 2020 så det ud til at blive en fantastisk sæson, men det ændrede regeringens nedlukning på. I tiden herefter var den uvisse tidshorisont og 14-dages-udmeldinger noget af det sværeste at håndtere. Bekymringen var stor i forsommeren, for hvilke turister vil besøge en ø, hvor man ikke må gå ud og spise?

Da der blev åbnet delvist op for danske turister i højsommeren, gik det godt for mange, men ikke for dem, der er afhængige af udenlandske gæster, der ofte er her kortere end de seks dage, regeringens regler gav mulighed for.

Sommerhusudlejningen har i sommeren 2020 dog holdt et pænt niveau, hvor noget af det forsømte forår blev indhentet.

Mange har modtaget hjælpepakker for at kunne holde skindet på næsen. Heldigvis er Bornholm populær som aldrig før og især de kystnære områder er i høj kurs for byboere, der trænger til at kigge ud i horisonten. Pt. træder man vande i branchen og håber at overleve, indtil der lukkes helt op.

Tak til alle, der bidrager til, at de tomme og mørke gader, vi har oplevet under pandemien, ikke bliver fremtidens hverdag.

I byggeriet har der været godt gang i ordrebøgerne i 2020.

Fra **Tekniq** lyder det, at nedlukningen i marts gav et kortvarigt dyk. Den usikre periode blev mange steder håndteret med ferieafholdelse, afspadsering og enkelte hjemsendelser, indtil hverdagen igen kort efter kørte på skinner. Resten af 2020 har de fleste haft et travlt år, og mange kommer derfor ud med pæne årsregnskaber.

Fra **Dansk Byggeri** lyder der samme positive toner. Der har været godt gang i byggeri og renovering – både hos folk privat og i sommerhuse, og murere og tømrere har haft nok at se til. Indenfor anlægsarbejde savner branchen dog større opgaver og udbud.

Manglen på arbejdskraft er stigende og akut, og flere mestre måtte allerede i januar 2021 sige nej til at tage nye opgaver ind i indeværende år.

Mens byggeriet buldrer af sted, så er billedet noget mere usikkert i **industrien**.

Her oplever man en generel forsigtighed, selvom det går nogenlunde de fleste steder. Mange rammes af mangel på reservedele fra nedlukkede lande, og besværlige transportvilkår på globalt plan har ydermere gjort året tungt. Summen af mange faktorer gør, at ordrebøgerne ikke er så fulde, som virksomhederne ellers er gearet til.

Fra de faglige organisationer lyder det i denne forbindelse, at det har været barske tider for afskedigede og hjemsendte medlemmer, men at man har forståelse for virksomhedernes situation – og at man oplever, at alle har gjort deres bedste for at afskedige og hjemsende færrest muligt. Man er desuden glad for, at alle lærlinge har været fredet og at det høje lærlingeoptag fastholdes, idet manglen på arbejdskraft er og fortsat vil være en stor udfordring, så snart pandemien lægger sig.

For bankerne har Corona betydet en tættere og hyppigere dialog med erhvervskunder af alle slags. Erhvervskunderne har haft et ønske om at holde banken orienteret og være på forkant med situationen, hvor det naturligt har været den likviditetsmæssige situation for virksomheden, der har været i centrum. Pandemien har betydet en naturlig tilbageholdenhed, i forhold til større investeringer i langt de fleste brancher.

I landbruget er man sluppet nogenlunde nådigt med en lille nedgang i afsætningspriser i 2020. Svinekød til verdensmarkedet har præsteret godt – men ikke sat rekord - og høsten har været over middel og nem at håndtere pga. tørt vejr. Man glæder sig her over to gode år i træk - både i forhold til afregning på svinekød og høsten.

Mælkeproducenterne har desværre haft problemer med at afsætte ost til verdensmarkedet, hvorfor lagerbeholdningen stiger, og prisen falder. Det hænger blandt andet sammen med en nedlukning af det amerikanske marked.

Og så er der minkerhvervene... Der var tre minkskindsproducenter på Bornholm, og de er alle blevet lukket og deres mink aflivet. Der er derfor ingen minkproduktion tilbage på Bornholm. Fra Landbruget er holdningen den samme som i det øvrige Danmark – at dette på alle måder har været en uheldig proces.

I fiskeriet er meldingen, at 2020 har været et hårdt år, og her godt inde i 2021 er det stadig svært at finde lyspunkter.

Jeg vil slutte min rundtur i brancherne med at rette en stor tak til alle repræsentanter fra brancher, erhvervsorganisationer og fagbevægelse i Bornholms Erhvervsråd. Vi kan udrette store ting, når vi sætter os om samme bord – om det så drejer sig om Tilflytterservice, Erhvervsstrategi, Energi strategi, transportkorridor eller andet. Vi har været omkring mange emner i år, og jeg takker for et godt samarbejde.

Efter dette tilbageblik på et svært år skal vi rette ryggen, synes jeg, og se på de positive ting, der dog også er sket i 2020 og de spændende ting, vi skal arbejde med her i 2021.

For midt i al mørket er der også lys. I 2020 er der også sket gode og konstruktive ting i samfundet og på Bornholm.

Her tænker jeg blandt andet på det kvantespring, digitaliseringen i vores samfund har taget under Corona. Lige fra digitalisering af arbejdsgange og processer til mødekultur og generel kommunikation i virksomhederne. Udviklingen har af åbenlyse årsager taget fart i 2020, men hvad vigtigere er - den udvikling stopper ikke, når verden bliver 'normal'. Måske vil den endda accelerere.

Som virksomhedsleder kan det være vanskeligt at afgøre, hvad man kan digitalisere i sin virksomhed og hvordan man skal prioritere sin indsats. Det arbejde vil vi i BCB meget gerne støtte virksomhederne i.

Digitalisering kommer derfor til at fylde meget 2021 i BCB - f.eks. via projekter som Genstart Erhverv i Gadeplan og Bornholm ud i Verden, hvilket jeg vender tilbage til. Men digitalisering vil også spille en rolle i vores håndtering af den akutte mangel på arbejdskraft, vi har her på Bornholm.

Hver tredje af arbejdsstyrken i Danmark går på pension over de næste 15 år. Dette svarer til, at cirka 250-300 medarbejdere forlader det bornholmske arbejdsmarked hvert år de næste 15 år. Et frafald, som fremtidens små ungdomsårgange, og et optag på 80 elever årligt på de faglærte uddannelser, ikke kan kompensere for.

Derfor er vi nødt til at sætte alle sejl til for at imødekomme denne massive udfordring – flere sejl end Tilflytterservice, Faglært er Fedt og andre vigtige tiltag. En del af løsningen er digitalisering af processer og forretningsgange i virksomhederne, så vi kan frigøre ressourcer og gøre bedre brug af de 'kloge hænder'.

Nu vi er ved projekt **Faglært er Fedt**, så glæder det mig, at projektet er kommet godt fra start. For få unge vælger en faglært uddannelse, og næsten hver fjerde lærling forlader sin læreplads i utide.

Den udvikling harmonerer ikke med den førnævnte mangel på faglært arbejdskraft, og det er en udfordring, der ikke løser sig selv. Derfor arbejder deltagerne i projektet Faglært er Fedt benhårdt på at oplyse alle unge om de mange uddannelsesmuligheder, der er ved at gå i en faglært retning samt om de spændende opgaver der er ude hos vores virksomheder som faglært.

Jeg vil gerne rette en stor tak til alle de virksomheder, aktører og interessenter, der bakker op om og bidrager i projektet. Samspillet med de mange andre stærke indsatser fra bl.a. Campus Bornholm og de faglige organisationer er vigtigt, og det er glædeligt at antallet af indgåede uddannelsesaftaler vokser igen i 2021.

Jeg talte før om digitalisering. I et af vores store, nye projekter **Genstart Erhverv i Gadeplan** er digitalisering en af hjørnestenene. Genstart Erhverv i Gadeplan er det, jeg kalder, et hjertebloodsprojekt for både detailbranchen, de liberale erhverv og SMV'erne.

Projektet handler om at sikre Bornholms fremtidige by- og handelsliv – til glæde for både bosiddende, besøgende og tilflyttere. Projektet fokuserer derfor konkret på den udvikling, de medvirkende virksomheder kan gennemgå, f.eks. en digital udvikling inden for salg, kommunikation, bogholderi, håndtering af ordrer osv.

Inspirationen kommer fra et lignende projekt på Sydfyn, som blandt andet BCB-bestyrelsesmedlem Lotte Hjorth via sit arbejde i Dansk Erhverv har gjort opmærksom på. Samtidig blev projektet endnu mere relevant, da pandemien lukkede størstedelen af den bornholmske detailhandel og de liberale erhverv, hvilket gjorde en digital eksistens til førsteprioritet hos flere.

Lokal opbakning og finansiering af projektet var på plads i efteråret 2020, og projektet har pt. 55 deltagende virksomheder – med plads til 100, skulle jeg hilse og sige, hvis I, eller nogle I kender, skulle være interesserede.

Mange deltagere fra detail- og servicebranchen reagerer med et 'endelig er der noget for os', når vi præsenterer projektet. Og glæden er gengældt. Som Businesscenter når vi nu ud til en større del af det bornholmske erhvervsliv med et tilbud, der skaber forandring og nye håndgribelige tiltag ude hos virksomhederne, som er med til at sætte skub i udviklingen.

Vi glæder os over at være i dialog med de erhvervsdrivende og sammen udvikle og drive indsatsen.

At vi skal være flere bornholmere er en vision, vi som erhvervsliv bakker op om, særligt at vi skal tiltrække de rette kompetence til vores virksomheder. Derfor handler arbejdet i Tilflytterservice hovedsageligt om tiltrækning af arbejdskraft i et samspil mellem øens virksomheder, offentlige institutioner, kommunen og

BCB. Vi er som øsamfund afhængige af, at dygtige folk udefra vil os som ø, samfund og erhvervsliv. Får vi ikke tiltrukket deres arbejdskraft, kan det blive en alvorlig hæmsko for vores fremtidige udvikling.

Det er vi allerede godt i gang med. 2020 blev således også et år med høj aktivitet i **Tilflytterservice**, hvor holdet har rådgivet 596 tilflyttere og været i dialog med 462 nye familier. På grund af flere faktorer er vi for første gang siden 2003 flere indbyggere på Bornholm, helt præcis 85 flere, ved årets udgang end året før.

Mange yderkommuner kæmper om de samme mennesker – dem, der gerne vil flytte ud af byen. Derfor er det vigtigt, at potentielle tilflyttere føler sig velkomne her på Bornholm og rent faktisk får hjælp i den store og ofte årelange proces, det er at skulle træffe beslutningen om at flytte. Her er det afgørende, at man kan ringe og få en samtale med nogen, der kender området og kan gøre en mere tryk.

Derfor glæder det mig, at man i styregruppen bag Tilflytterservice samarbejder med politikere, kommune og øvrige aktører, der bakker op om dette arbejde, for at finde frem til en model, hvor indsatsen får en længere planlægningshorisont end et år ad gangen.

Hele 60 virksomheder og Bornholms Regionskommune bakker økonomisk op om Tilflytterservice. Det er stærkt gået – af alle involverede. Og jeg ser frem til at høre udspillet fra styregruppen og følge det tættere samarbejde med Job, Uddannelse og fritidsudvalget i BRK, som der er lagt op til.

Bæredygtig Bundlinje Bornholm er også et projekt, jeg forventer mig meget af i 2021 – efter at have fulgt med i, hvor skarpt projektet har udfoldet sig i 2020. I min egen virksomhed har vi selv afprøvet medicinen ved at være en del af Bæredygtig Bundlinje Bornholm, og vi har således begivet os ud på den udviklingsrejse, det er at deltage i et projekt som dette.

Det har været en stor oplevelse, og vi har fået megen inspiration og en palette af værktøjer til at blive en grønnere virksomhed. Ikke mindst har vi fået øjnene op for, hvordan vores produkter kan hjælpe vores kunder ved at bidrage til deres grønne omstilling. En helt ny vinkel på vores "gammelkendte" produkter.

For mig er det indbegrebet af Bright Green Island og bæredygtighed. At den enkelte virksomhed kan se sig selv i det overordnede mål og tænke: Hvad kan jeg gøre? Er der noget ved mit affald, min CO2-udledning, mine processer, produktion eller andet, jeg kan gøre grønnere?

Derfor opfordrer jeg hermed alle bornholmske virksomheder til at gribe muligheden for grøn selvudvikling – både gennem Bæredygtig Bundlinje Bornholm, i BCB og i erhvervsfremmesystemet, der har virkelig mange målrettede tilbud klar til de bornholmske virksomheder.

Vi kan ikke trylle flere timer ind i dit døgn, men vi kan hjælpe dig med at få overblik over dine grønne potentialer og dermed også hjælpe dig med at styrke din bundlinje.

I den forbindelse skal der lyde en kæmpe tak til Erhvervshus Hovedstaden, der udviser stor forståelse for Bornholm – både i forhold til placering og erhvervs sammensætning. Vi oplever et altid konstruktivt samarbejde, når bornholmske virksomheder rækker ud over øens afgrænsning og søger hjælp hos Erhvervshus Hovedstaden.

Det kan f.eks. være hjælp til adgang til større og nye markeder – i Danmark, Norden, Europa og globalt, hvilket også er målet med projektet **Bornholm Ud i Verden**. At styrke de lokale virksomheders evne til at gøre sig gældende nationalt og internationalt.

Siden projektstart i 2016, har 30 bornholmske virksomheder deltaget og hver især fået eksterne kompetencer om bord, til en værdi af 100.000 kroner, for at være klar til internationalisering. Det fantastiske

tilbud kan sagtens være interessant for flere bornholmske virksomheder. Det kan nås i andet kvartal, selvom indsatsen ophører til sommer.

Der var engang, hvor vi brugte fremtidsform, når vi talte om Bornholm som udskibningshavn for vindmøllefelternes gigantiske, hvide møller. I dag er ingen længere i tvivl om, at det var en virkelig god ide at gøre sig klar til at kunne modtage, opbevare, udskibe og servicere fremtidens energifelter offshore.

Eventyret er nu i gang – og arbejdet med at få bornholmske virksomheder i spil som second suppliers, er påbegyndt. På samme måde skal vi omfavne udnævnelsen af Bornholm som energiø og den generelle grønne dagsorden, der vil få yderligere momentum, når samfundet åbnes helt op.

Derfor arbejder vi i BCB allerede sammen med BRK m.fl. aktører om projektet Klar til Energiø Bornholm for at kortlægge, hvordan vi på alle fronter kan bringe hele det bornholmske samfund i spil i forhold til de forandringer, de grønne dagsordenener vil medføre. F.eks. videre- og nyuddannelse af medarbejdere, synergier mellem større og mindre virksomheder, professionalisering og meget mere. BCB vil i år præsentere konkrete tilbud til de lokale virksomheder, så de kan klargøre sig til at tage del i udviklingen, f.eks. via ISO-certificeringer og andet.

Vi er mange, der ser store muligheder i dette. Der er ingen tvivl om, at det her kan blive stort for Bornholm.

I den forbindelse skal lyde en stor tak til Bornholms Regionskommune for samarbejdet. Vi ser frem til sammen at få visionerne omsat til handling.

...

Jeg vil også gerne rette en kæmpe tak til hele holdet i BCB. 2020 har også for jer været en uforudsigelig og svær tid, men I har været der, hvor virksomhederne havde akut behov. I har fastholdt jeres håndholdte vejledningsindsats og mange steder udført decideret krisehåndtering, fordi dette år har været så svært for mange, der sidder alene med tingene ude i virksomhederne. Det skal I have mange tak for.

Ud over jeres nærværende og akutte indsats har I formået at gennemføre 25 arrangementer med mange deltagere, nogle som workshops, nogle som "åbne" gå-hjem-møder – samt 456 individuelle kundemøder.

Den gennemsnitlige tilfredshed er 4,8 ud af 5 for individuelle møder og 4,2 ud af 5 for arrangementer.

I har haft knap 11.000 besøgende på hjemmesiden
haft over 36.000 sidevisninger i 2020
har over 2.500 følgere på sociale medier
og knap 2.500 modtager jeres nyhedsbrev

Det er virkelig godt gået, super flot.

Tak til Christa for tæt og godt samarbejde i mit første år som formand. Tak til først Winni Grosbøll og siden Thomas Thors for vores fælles indsats som henholdsvis formand/næstformand i BCB og EHHS's bornholmske filial.

Tak til resten af BCB's bestyrelse for samarbejdet i 2020 – jeg glæder mig til at vi igen kan mødes fysisk. En særlig tak for samarbejdet til Morten Iversen, som har ønsket at udtræde af Erhvervsrådet og BCB's bestyrelse. Du har ydet en kæmpe indsats gennem mange år, og jeg kommer til at savne dig i bestyrelsen.

Også tak for denne gang og god vind videre til Liselotte Hohwy Stokholm, afgangende direktør for Erhvervs hus Hovedstaden. Jeg har sat stor pris på vores samarbejde omkring Bornholm og din store viden om vores erhvervsfremmesystem.

Sidst men absolut ikke mindst, tak for støtten fra de bornholmske virksomheder og BRK, som bakker økonomisk op omkring BCB.

Afslutningsvis vil jeg sige, at selvom vi ikke ved, hvad året 2021 byder på i forhold til pandemi, nedlukning og genåbning, skal vi alle, uanset udfordringer, kigge fremad – måske lidt længere frem end til sommer eller årsskiftet.

Mit ønske for 2021 er derfor, at vi kollektivt på Bornholm kan hjælpe hinanden med at sikre et fortsat højt udviklingsniveau i vores virksomheder, så vi er klar til at møde de nye udfordringer som kommer, når vi er ude af Coronaens skygge.

Derfor, kære virksomhedsledere: Ræk ud efter os i BCB, og lad os sammen sikre fremtiden for både din virksomhed og vores lokale erhvervsliv - til hele Bornholms bedste.

Tak.